Egzamin licencjacki/inżynierski

9 lutego 2021

Informacja dla zdających egzamin na kierunku informatyka

Z sześciu poniższych zestawów zadań (Matematyka I, Programowanie, Matematyka dyskretna, Algorytmy i struktury danych, Metody numeryczne, Matematyka II) należy wybrać i przedstawić na osobnych kartkach rozwiązania trzech zestawów.

Informacja dla zdających egzamin na kierunku ISIM

Z sześciu poniższych zestawów zadań (Matematyka I, Programowanie, Matematyka dyskretna, Algorytmy i struktury danych, Metody numeryczne, Języki formalne i złożoność obliczeniowa) należy wybrać i przedstawić na osobnych kartkach rozwiązania trzech zestawów.

Informacja dla wszystkich zdających

Za brakujące (do trzech) zestawy zostanie wystawiona ocena niedostateczna z urzędu. Egzamin uważa się za zaliczony, jeśli student rozwiąże z oceną dostateczną co najmniej 2 zestawy. Wtedy ocena z egzaminu jest średnią arytmetyczną ocen z trzech wybranych zestawów. Na rozwiązanie przeznacza się czas 3x40=120 minut. Po wyjściu z sali egzaminacyjnej w czasie egzaminu nie ma możliwości powrotu do tej sali i kontynuowania pisania egzaminu.

Matematyka I — Logika dla informatyków

Rozważmy krotkę $\langle V, E, c\rangle$ gdzie V jest skończonym zbiorem zwanym zbiorem wierzchołków, $E \subseteq V \times V$ jest binarną relacją na zbiorze V zwaną zbiorem krawędzi, a $c : V \to C$ jest funkcją zwaną kolorowaniem wierzchołków. Powiemy, że

- $\langle V, E\rangle$ jest *grafem prostym* gdy relacja E jest antyzwrotna i symetryczna;
- $\langle V, E\rangle$ jest *pełnym skojarzeniem* gdy jest grafem prostym i dodatkowo relacja E jest funkcją (intuicyjnie: każdy wierzchołek ma dokładnie jednego sąsiada);
- $\langle V, E, c\rangle$ jest *dobrze pokolorowany* gdy spełniony jest warunek

  $$\forall x\ y.\ E(x, y) \Rightarrow c(x) \neq c(y)$$

  (intuicyjnie: każda krawędź ma końce różnych kolorów);
- $\langle V, E, c\rangle$ jest *dobrze pokolorowanym pełnym skojarzeniem* gdy $\langle V, E\rangle$ jest pełnym skojarzeniem i $\langle V, E, c\rangle$ jest dobrze pokolorowany;
- $k \in C$ jest *kolorem dominującym* gdy spełniony jest warunek

  $$|c^{-1}[\{k\}]| > \frac{|V|}{2}$$

  (intuicyjnie: ponad połowa wierzchołków na kolor k);
- zbiór V jest *równomiernie pokolorowany* funkcją c gdy spełniony jest warunek

  $$\forall k \in C.\ |c^{-1}[\{k\}]| \leq \frac{|V|}{2}$$

  (intuicyjnie: żaden kolor nie jest dominujący).

Udowodnij indukcyjnie, że dla każdego zbioru wierzchołków V o parzystej mocy, równomiernie pokolorowanego funkcją c, istnieje taki zbiór krawędzi E, że $\langle V, E, c\rangle$ jest dobrze pokolorowanym pełnym skojarzeniem. Sformułuj zasadę indukcji, z której korzystasz w dowodzie.

Wskazówka: szukane skojarzenie można skonstruować algorytmem zachłannym wybierając przedstawicieli najbardziej licznych kolorów.

Uwaga: To jest zadanie z logiki. Przy ocenianiu zwrócimy szczególną uwagę na poprawność i klarowność rozumowania, odpowiednie sformułowanie i użycie wszystkich założeń, odpowiednie użycie kwantyfikatorów i nawiasów itp. Nie interesują nas nieindukcyjne rozwiązania tego zadania.

Programowanie – wariant A

Za tę część egzaminu można otrzymać 20 punktów. Aby otrzymać ocenę dostateczną, należy zdobyć 7 punktów, próg dla dst+ to 9p, dla db – 11p, dla db+ 13p, dla bdb – 15p.

Zadanie 1. (10p) Poniższe zadanie możesz wykonać w wybranym języku funkcyjnym (Haskell, Ocaml, Racket). Nie używaj przy tym imperatywnych cech języka.

1. Zdefiniuj typ danych reprezentujący drzewa binarne z etykietami w wierzchołkach wewnętrznych. **(2p)**
2. Wyjaśnij pojęcie *nieużytku*. **(2p)**
3. Powiemy, że drzewo binarne jest *zbalansowane*, gdy dla dowolnych dwóch ścieżek od korzenia do liścia ich długość różni się o co najwyżej 1. Zaimplementuj procedurę sprawdzającą czy dane drzewo jest zbalansowane i procedurę, która dla danej listy `xs` generuje zbalansowane drzewo binarne, którego lista etykiet w porządku *preorder* jest równa liście `xs`. Uzasadnij, że żadna z powyższych procedur nie generuje nieużytków. Oczekiwana złożoność obydwu procedur jest liniowa względem rozmiaru danych wejściowych. **(6p)**

Zadanie 2. (10p) Poniższe zadanie wykonaj w wybranym języku imperatywnym (np. C, Python, etc.). Nie używaj przy tym funkcji rekurencyjnych ani innych funkcyjnych cech języka.

1. Zdefiniuj typ danych reprezentujący drzewa binarne z etykietami w wierzchołkach wewnętrznych (tak, ten sam). Tym razem możesz ograniczyć się do drzew etykietowanych liczbami. **(2p)**
2. Przypomnijmy, że drzewo binarne nazywamy *drzewem przeszukiwań binarnych* (BST), jeśli jest etykietowane liczbami, a ciąg etykiet wypisany w porządku *inorder* jest posortowany. Zaimplementuj procedurę sprawdzającą czy dane drzewo jest drzewem przeszukiwań binarnych. Oczekiwana złożoność to $O(n)$, gdzie n jest rozmiarem drzewa. **(4p)**
3. Zaimplementuj procedurę usuwania z drzewa przeszukiwań binarnych najmniejszego elementu. Wskaż obiekty, które będzie musiał usunąć system zarządzania pamięcią, jeśli takie pojawią się w Twojej implementacji. **(4p)**

Programowanie – wariant B

Za tę część egzaminu można otrzymać 20 punktów. Aby otrzymać ocenę dostateczną, należy zdobyć 7 punktów, próg dla dst+ to 9p, dla db – 11p, dla db+ 13p, dla bdb – 15p.

Zadanie 1. (10p) Gramatyka G_1 z symbolem startowym S nad alfabetem $\{a, b, c, d\}$ dana jest za pomocą następującego zbioru produkcji:

$$S \to SS,\ S \to abSba,\ S \to X,\ X \to \varepsilon,\ X \to cXd,\ X \to cXc$$

Dla gramatyki G przez $L(G)$ rozumieć będziemy język generowany przez G. Dla wyrażenia regularnego r przez $\mathcal{L}(r)$ rozumiemy język opisany przez wyrażenie r.

a) Czy *abbaabbac* należy do $L(G_1)$? Odpowiedź uzasadnij. **(1p)**

b) Czy gramatyka G_1 jest jednoznaczna? Odpowiedź krótko uzasadnij. **(2p)**

c) Przedstaw wyrażenie regularne lub gramatykę bezkontekstową generującą zbiór $A_1 = \mathcal{L}((a + cd)^*) \cap L(G_1)$. Odpowiedź uzasadnij. **(3p)**

d) Napisz w języku imperatywnym funkcję, która bierze jako wejście napis i zwraca wartość logiczną, równą True wtedy i tylko wtedy, gdy ten napis należy do zbioru $A_2 = L(G_1) \cap \mathcal{L}((a + b + c)^*)$. Możesz używać języka wybranego z następującej listy: C, C++, Java, C#, Python, Ruby, AWK, Rust. **(4p)**

Zadanie 2. (5p) Napisz w Haskellu funkcję `moda`, która dla listy liczb znajduję tę, która występuje na liście najwięcej razy (remisy rozwiązuje w dowolny sposób). Możesz definiować funkcje pomocnicze oraz korzystać z funkcji standardowych. Dla każdej funkcji (standardowej lub pomocniczej) podaj jej typ i opisz jednym zdaniem, co ona robi.

Zadanie 3. (5p) Napisz w Prologu predykat `my_is`, który działa tak, jakby był zdefiniowany w następujący sposób:

```
my_is(V, E) :- V is E.
```

Predykat ten powinien obsługiwać 4 podstawowe działania. W definicji nie możesz korzystać ze standardowego predykatu `is` (i innych arytmetycznych predykatów prologowych), ale możesz używać następujących, zdefiniowanych niżej predykatów:

```
add(X,Y,Z)   :- number(X), number(Y), Z is X+Y.
mult(X,Y,Z)  :- number(X), number(Y), Z is X*Y.
div(X,Y,Z)   :- number(X), number(Y), Z is X/Y.
minus(X,Y,Z) :- number(X), number(Y), Z is X-Y.
```

Matematyka dyskretna

Nie korzystając z Tw. Kuratowskiego pokaż, że $K_{3,3}$ nie jest planarny.

Metody numeryczne

Za rozwiązanie zadań można otrzymać łącznie 12 punktów. Otrzymanie 4 pkt. gwarantuje ocenę dostateczną, próg dla dst+ to 5.5 pkt., dla db – 7 pkt., dla db+ 8.5 pkt., a dla bdb – 10 pkt.

1. **4 punkty** Zadanie obliczeniowe, o którym wiadomo, że jest dobrze uwarunkowane (przypomnij, co to oznacza) rozwiązujemy przy pomocy algorytmu numerycznie poprawnego (podaj jego definicję). Czy wyznaczony w ten sposób wynik jest wiarygodny? Odpowiedź uzasadnij.

2. $\boxed{\textbf{4 punkty}}$ Niech dana będzie funkcja ciągła f mająca w przedziale (a, b) dokładnie jedno miejsce zerowe α i spełniająca warunek $f(a)f(b) < 0$. Sformułuj i krótko uzasadnij *algorytm bisekcji* znajdowania miejsca zerowego α funkcji f. Ile kroków metody bisekcji należy wykonać, aby wyznaczyć przybliżoną wartość α z błędem bezwzględnym mniejszym niż zadane $\varepsilon > 0$?

3. $\boxed{\textbf{4 punkty}}$ Niech dana będzie funkcja ciągła f, liczby rzeczywiste $a < b$ oraz liczba naturalna m. W języku `PWO++` procedura `RombergTable(`f, a, b, m`)` znajduje m-ty wiersz tablicy Romberga przybliżeń wartości całki

$$I := \int_a^b f(x)\mathrm{d}x,$$

czyli elementy $T_{0,m-1}, T_{1,m-2}, \ldots, T_{m-1,0}$ tej tablicy. Niestety, procedura ta ma **pewne ograniczenie**, mianowicie: **musi być** $m < 50$. W jaki sposób, używając procedury `RombergTable` **tylko raz** można **efektywnie** wyznaczyć wszystkie elementy 50-tego wiersza tablicy Romberga odpowiadającego całce I?

Algorytmy i struktury danych

Za rozwiązanie obydwu zadań z tej części można otrzymać w sumie do 9 punktów. Skala ocen: poniżej 3 punktów — ocena niedostateczna (egzamin niezdany), 3 punkty dają ocenę dostateczną, 4 — dostateczną z plusem, 5 — dobrą, 6 — dobrą z plusem, 7 albo więcej punktów daje ocenę bardzo dobrą.

Zadanie 1: wydawanie reszty różnymi nominałami (4 punkty)

Rozważmy następującą wersję problemu wydawania reszty. Danych jest n nominałów monet x_1, x_2, $\ldots$, x_n (nominały są liczbami naturalnymi) oraz pewna kwota v. Zadanie polega na uzbieraniu kwoty v, wykorzystując każdy nominał co najwyżej raz.

Opracuj algorytm rozwiązujący to zadanie w czasie pseudowielomianowym $O(nv)$. Opisz ideę algorytmu, a potem zapisz go w pseudokodzie (wraz z niezbędnymi komentarzami). Uzasadnij, że opisany algorytm działa poprawnie.

Zadanie 2: poprzednik elementu w B–drzewie (5 punktów)

Opisz szczegółowo strukturę B–drzewa.

Następnie opracuj efektywny algorytm wyznaczający poprzednika pewnego klucza przechowywanego w B–drzewie. Przedstaw ideę tego algorytmu, a potem zapisz go w pseudokodzie (wraz z niezbędnymi komentarzami). Uzasadnij, że opisany algorytm działa poprawnie i przeanalizuj jego złożoność obliczeniową.

Matematyka II — Algebra

Zadanie 1. (4p)

$$A = \begin{bmatrix} 6 & 1 & 1 \\ 1 & 2 & 4 \\ 1 & 4 & 9 \end{bmatrix}.$$

Sprawdzić czy A jest macierzą dodatnio określoną.

Zadanie 2. (4p) Obliczyć nwd (największy wspólny dzielnik) liczb 3960 oraz 80850. Przedstawić ten dzielnik jako kombinację liniową (o współczynnikach całkowitych) wspomnianych liczb.

Zadanie 3. (6p)

$$J = \begin{bmatrix} \lambda & 1 & 0 & \cdots & 0 \\ 0 & \lambda & 1 & \cdots & 0 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \ddots & \vdots \\ 0 & 0 & \cdots & \lambda & 1 \\ 0 & 0 & \cdots & 0 & \lambda \end{bmatrix}.$$

$J \in \mathbb{R}^{n \times n}$. Podać krotności algebraiczne i geometryczne wartości własnych tej macierzy.

Progi punktowe: 4 punkty – ocena dst, 6 – dst+, 8 – db, 10 – db+, 12 – bdb.

Języki formalne i złożoność obliczeniowa

Słowo nieskończone nad alfabetem Σ to dowolny, nieskończony ciąg elementów Σ. Deterministyczny automat skończony działa na słowach nieskończonych tak samo, jak na słowach skończonych, tyle, że nigdy się nie zatrzymuje. Powiemy, że automat akceptuje dane słowo nieskończone, jeśli w czasie czytania tego słowa, od pewnego momentu jest już cały czas w stanie akceptującym. Język słów nieskończonych takiego automatu to zbiór tych słów, które automat akceptuje.

1. Czy klasa języków słów nieskończonych rozpoznawanych przez deterministyczne automaty skończone jest zamknięta na przecięcie? **(1p)**
2. Czy język słów nieskończonych nad alfabetem $\Sigma = \{a, b\}$, które mają nieskończenie wiele b, daje się rozpoznawać deterministycznym automatem skończonym? **(2p)**
3. Czy następujący problem można rozwiązać w czasie wielomianowym: dla danego deterministycznego automatu skończonego, czy istnieje słowo nieskończone akceptowane przez ten automat? **(2p)**

Ocena to liczba zdobytych punktów.